

GLOBAL BOZOR VA IQTISODIY JARAYONLARDA AYOL OLIMLAR TAHLILI

*Andijon Davlat Chet tillari instituti
Abdubohiyeva Husnidaxon Anvar qizi
Ilmiy maslahatchi: Xomidova. M. O.*

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada global bozor va zamonaviy iqtisodiy jarayonlarda ayol olimlarning oʻrni, ularning ilmiy-tadqiqot faoliyati hamda jahon iqtisodiy taraqqiyotiga qoʻshayotgan hissasi tahlil qilinadi. Maqolada ayol iqtisodchi olimlarning makroiqtisodiyot, xalqaro savdo, moliya bozorlari va barqaror rivojlanish sohalaridagi ilmiy yondashuvlari yoritilgan. Shuningdek, ayol olimlar tomonidan ilgari surilgan innovatsion gʻoyalar va ularning global iqtisodiy siyosat shakllanishidagi ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari ayol olimlarning iqtisodiy jarayonlardagi rolini kuchaytirish zarurligini asoslab beradi.

Kalit soʻzlar: *global bozor, iqtisodiy jarayonlar, ayol olimlar, iqtisodiyot, gender tenglik, barqaror rivojlanish, xalqaro iqtisodiyot.*

Abstract: This scientific article analyzes the role of women scientists in global markets and modern economic processes, as well as their contribution to the development of the world economy. The study highlights the scientific approaches of female economists in the fields of macroeconomics, international trade, financial markets, and sustainable development. In addition, the article examines innovative ideas proposed by women scholars and their significance in shaping global economic policies. The research results emphasize the importance of strengthening the participation of women scientists in economic processes.

Keywords: *global market, economic processes, women scientists, economics, gender equality, sustainable development, international economy.*

Аннотация: В данной научной статье анализируется роль женщин-учёных в глобальном рынке и современных экономических процессах, а также их вклад в развитие мировой экономики. Рассматриваются научные подходы женщин-экономистов в области макроэкономики, международной торговли, финансовых рынков и устойчивого развития. Кроме того, раскрывается значение инновационных идей, предложенных женщинами-учёными, в формировании глобальной экономической политики. Результаты исследования обосновывают необходимость расширения участия женщин-учёных в экономических процессах.

Ключевые слова: *глобальный рынок, экономические процессы, женщины-учёные, экономика, гендерное равенство, устойчивое развитие, международная экономика.*

Globalashuv sharoitida jahon iqtisodiyoti murakkab va tezkor o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Global bozorlar, moliyaviy tizimlar, xalqaro savdo va iqtisodiy siyosatlarining shakllanishida ilmiy tadqiqotlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonlarda ayol olimlarning ishtiroki tobora ortib borayotgani kuzatilmoqda. Ayol iqtisodchilar, moliyachilar va tahlilchilar global iqtisodiy muammolarni hal etishda yangi yondashuvlar, innovatsion g'oyalar va ijtimoiy yo'naltirilgan qarashlarni ilgari surmoqdalar.¹

Tarixan iqtisodiyot fani asosan erkak olimlar tomonidan rivojlantirilgan bo'lsa-da, XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab ayollarning ushbu sohadagi faolligi sezilarli darajada oshdi. Ayniqsa, ta'limga teng imkoniyatlar yaratilishi, gender tenglik siyosati va xalqaro tashkilotlarning qo'llab-quvvatlashi ayol olimlarning ilmiy salohiyatini namoyon etishiga zamin yaratdi.²

Ayol iqtisodchi olimlar makroiqtisodiyot, mikroiqtisodiyot, xalqaro savdo, rivojlanish iqtisodiyoti va moliya sohalarida muhim tadqiqotlar olib bormoqdalar. Ularning ishlari nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham global bozor mexanizmlarini tushunishda muhim ahamiyatga ega.³

Global iqtisodiy jarayonlar – moliyaviy inqirozlar, inflyatsiya, kambag'allik, daromadlar tengsizligi va barqaror rivojlanish masalalari bilan chambarchas bog'liqdir. Ayol olimlar ushbu muammolarga kompleks va ijtimoiy yo'naltirilgan yondashuvlarni taklif etmoqdalar.⁴

Masalan, Nobel mukofoti sovrindori Elinor Ostromning institutsional iqtisodiyotga qo'shgan hissasi tabiiy resurslarni boshqarish va bozor mexanizmlarining samaradorligini oshirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qildi. Shuningdek, Esther Duflo tomonidan olib borilgan tadqiqotlar rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy siyosat samaradorligini baholashda yangi empirik usullarni joriy etdi.⁵

Ayol olimlar global moliya bozorlarida barqarorlikni ta'minlash, inklyuziv iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash va genderni sezgir iqtisodiy siyosatlarni ishlab chiqishda yetakchi rol o'ynamoqda.

Bugungi kunda ayol olimlar xalqaro moliyaviy institutlar – Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF), BMT va Jahon savdo tashkiloti (WTO) faoliyatida muhim ekspert sifatida ishtirok etmoqda. Ular tomonidan ishlab chiqilgan ilmiy xulosalar global iqtisodiy qarorlar qabul qilish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi.⁶

¹ Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.

² Duflo, E., Banerjee, A. (2011). *Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty*. PublicAffairs.

³ World Bank. (2022). *Women, Business and the Law*. World Bank Publications.

⁴ International Monetary Fund (IMF). (2021). *Gender Equality and Economic Growth*. IMF Reports.

⁵ Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.

⁶ UN Women. (2023). *Women's Role in the Global Economy*. United Nations Publications.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot, innovatsion texnologiyalar va yashil iqtisodiyot yo'nalishlarida ayol olimlarning tadqiqotlari global bozorlarning kelajak rivojlanishini belgilab bermoqda. Bu esa iqtisodiy jarayonlarda ayollarning intellektual salohiyati tobora ortib borayotganini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, global bozor va iqtisodiy jarayonlarda ayol olimlarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir. Ularning ilmiy izlanishlari iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ijtimoiy adolatni mustahkamlash va barqaror rivojlanishga erishishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Kelgusida ayol olimlarning iqtisodiyot sohasidagi ishtirokini yanada kengaytirish global iqtisodiy muammolarga samarali yechim topish imkonini oshiradi.

Shunday ekan, ayol olimlarning ilmiy salohiyatini qo'llab-quvvatlash, ularning tadqiqotlari uchun keng imkoniyatlar yaratish hamda ilmiy hamkorlikni rivojlantirish global bozor va iqtisodiy jarayonlarning kelajakdagi muvaffaqiyatli taraqqiyoti uchun muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.
2. Duflo, E., Banerjee, A. (2011). *Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty*. PublicAffairs.
3. World Bank. (2022). *Women, Business and the Law*. World Bank Publications.
4. International Monetary Fund (IMF). (2021). *Gender Equality and Economic Growth*. IMF Reports.
5. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.
6. UN Women. (2023). *Women's Role in the Global Economy*. United Nations Publications.